

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Τρίτος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 23 Ἰανουαρίου 1877
 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἰτησία — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὅδὸς Σταδίου, 6.

Ἡ ἐπομένη βιογραφία τοῦ πρό τινος ἐπισκεφθέντος τῆς Ἀθήνας Δὸν Κάρλου ἐγράφη ἐπὶ τῇ βάσει πληροφοριῶν, ἃς λίαν εὐμενῶς ἐχορήγησεν ἡμῖν ὁ συνοδῶν αὐτὸν ὑπασιστής του Μαρκήσιος de Respalda. Χάριν δὲ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἑστίας προτάσσομεν τῆς βιογραφίας ταύτης ὀλίγα τινα περὶ τῆς ἀφορμῆς τῶν Καρλιστικῶν πολέμων, ἅτινα ὀφείλομεν εἰς τὴν προθυμίαν λογίου συνεργάτου ἡμῶν, μὴ ἱστορικοῦ μὲν, ἀλλὰ περὶ ἱστορικῶς μελέτας ἀσχολουμένου.

Σ. τ. Δ.

Φερδινάνδος ὁ Ζ', βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας, ἐκ τῶν προτέρων αὐτοῦ γάμων δὲν εἶχεν ἀποκτήσει τέκνα, ἐπομένως ἐπίδοξος διάδοχος αὐτοῦ ἦτον ὁ ἀδελφός του Κάρλος. Τῷ 1829 ὁ Φερδινάνδος ἐλθὼν καὶ εἰς τέταρτον γάμον μετὰ τῆς ἡγεμονίδος Χρηστίνης τῆς Νεαπόλεως, ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς δύο θυγατέρας, τὴν Ἰσαβέλλαν καὶ τὴν Λουίζαν. Ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν διαδοχὴν εἰς τὴν θυγατέρα του Ἰσαβέλλαν ὁ Φερδινάνδος ἔδωκε μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ σύνταγμα, ἐν ᾧ καθιεροῦτο ἡ διαδοχὴ καὶ διὰ τὰς θυγατέρας, ἐν ἑλλείψει ἀπ' εὐθείας ἀρρένων ἀπογόνων. Ἀμα λοιπὸν τῷ θανάτῳ τοῦ Φερδινάνδου (κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1833) ἀνηγορεύθη ἐν Μαδρίτῃ συνταγματικὴ βασίλισσα τῆς Ἰσπανίας ἡ Ἰσαβέλλα Β' (Ἰσαβέλλας τῆς Καθολικῆς βασιλείσεως τῆς Καστιλλίας οὔσης τῆς Δ'). Ὁ θεῖος ὁμοῦ αὐτῆς Κάρλος, στηριζόμενος ἰδίως εἰς τὸν οἰκογενειακὸν τῶν Βουρβόνων νόμον, τὸν σαλικὸν, καθ' ὃν αἱ γυναῖκες ἀποκλείονται ἐντελῶς τῆς διαδοχῆς, δὲν τὴν ἀνεγνώρισεν ὡς βασίλισσαν, καὶ στηριζόμενος ἰδίως εἰς τὰς βορείας ἐπαρχίας τῆς Καταλωνίας, Ναβάρρας καὶ μάλιστα τῆς Βασικίας, ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάρλος Ε'. Οἱ περὶ τὴν Ἰσαβέλλαν ἰσχυρίζοντο ὅτι αὐτὴ ἦτον ὁ νόμιμος διάδοχος τοῦ ἰσπανικοῦ θρόνου, οὐ μόνον κατὰ τὸ σύνταγμα, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν ἴσχυεν ἐν Ἰσπανίᾳ ὁ σαλικὸς νόμος, ἀφοῦ καὶ ἄλλοτε ἐβασίλευσε γυνή· οἱ περὶ τὸν Κάρλον ἰδίως, δυνάμει τοῦ οἰκογενειακοῦ νόμου, ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς τὸν νόμιμον βασιλέα, ἀμφιβάλλοντες καὶ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ὑπεγράφη τὸ σύνταγμα ὑπὸ τοῦ Φερδινάνδου, εἰς ὃν ἄλλως ἀμφισβήτησαν καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ μεταβάλλῃ τὴν κατ' αὐτοὺς νόμιμον τάξιν τῆς διαδοχῆς. Ἐκ τούτου ἠγέρθη ὁ μακρὸς καὶ αἰματηρὸς πρῶτος Καρλιστικὸς πόλεμος. Ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, ἡ μὲν Ἀγγλία καὶ Γαλλία, καθὼς

καὶ ἡ εἰς ὁμοίως περιπλοκάς εὐρεθεῖσα βασίλισσα τῆς Πορτογαλλίας Μαρία ἡ Β', ἀνεγνώρισαν τὴν Ἰσαβέλλαν (καὶ ἡ Ἑλλάς, ὑπὸ τὴν ἐπῆρειαν τῶν δυτικῶν δυνάμεων) τὸν ἀντίον, αἱ βόρειαι καλούμεναι δυνάμεις, Ῥωσσία, Αὐστρία, Πρωσσία, καὶ ἡ Γερμανικὴ Ὁμοσπονδία ἀνεγνώρισαν τὸν Δὸν Κάρλον, τὸν πάππον τοῦ νεωτέρου ὁμωνύμου αὐτοῦ. Ἀλλ' αἱ μὲν βόρειαι δυνάμεις μακρὰν οὔσαι τοῦ θεάτρου τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῆς Ἰσπανίας, οὐδεμίαν ἠδύναντο νὰ παράσχωσι βοήθειαν τῷ Κάρλῳ, τὸν ἀντίον ἡ γείτων Γαλλία καὶ ἡ ναυτικὴ Ἀγγλία μυριοτρόπως ὑπεστηρίζον ἐμμέσως τὴν βασίλισσαν Χρηστίναν, ἀντιβασιλεύουσαν ἀντὶ τῆς ἀνήλικος Ἰσαβέλλας.

Ἐκ τῶν ἰσπανικῶν ἐπαρχιῶν ὑπὲρ τῆς Ἰσαβέλλας ἐκηρύχθησαν ἰδίως αἱ κεντρικαὶ καὶ αἱ μεσημβριναὶ καθὼς καὶ αἱ μεγάλαι πόλεις, ὑπὲρ τοῦ Κάρλου δὲ ἰδίως αἱ βόρειαι, δηλαδὴ ἡ Καταλωνία, Ναβάρρα καὶ μάλιστα αἱ Βασικικαί. Ὁ ἀγὼν ἦτο σκληρὸς καὶ ἐπὶ μακρὸν ἀμφίροπος, τέλος ὁμοῦς ὑπερίσχυσαν οἱ Χρηστιαῖοι καὶ ὁ πόλεμος ἔληξε μόλις τῷ 1840 διὰ τῆς συνθηκολογήσεως τῆς Βεργάρρας. Πρὸς τοῦτο ὁμοῦς συνετέλεσε πολὺ ἡ ὑπὸ τῆς Ἰσαβέλλας ἀναγνώρισις τῶν ἰδιαιτέρων προνομίων τῶν Βασικικῶν ἐπαρχιῶν, τῶν καλουμένων fueros. Τὰ πανάρχαια ταῦτα προνόμια περιορίζουσι λίαν τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν, καθιερῶντα σχεδὸν προσωπικὴν τὴν ἐνωσίαν των μετὰ τῆς Ἰσπανίας· ὁ βασιλεὺς μάλιστα καλεῖται Κύριος (Seigneur) τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ Βάσκοι εἶνε ἀμιγῆς ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Κελτιβήρων, ἔχοντες ὅλως ἰδίαν γλῶσσαν.

Ὁ Δὸν Κάρλος μετὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ ἀγῶνος, εἰς ἣν καὶ προδοσίαι τινὲς συνετέλεσαν, ὡς πιστεύεται, ἀπεχώρησεν εἰς Αὐστρίαν. Τῷ 1845 παρητήθη τῶν ἐπὶ τοῦ ἰσπανικοῦ θρόνου δικαιοματῶν του ὑπὲρ τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ του Κάρλου, ὃν οἱ Καρλισταὶ ἀνεγνώρισαν ὡς βασιλέα Κάρλον Στ'. Ἡ παραίτησις αὕτη ἐγένετο ὅπως διὰ τοῦ γάμου αὐτοῦ μετὰ τῆς Ἰσαβέλλας συγγωνευθῶν ἀμφοτέρων αἱ ἀξιώσεις καὶ οὕτω παύσῃ πᾶσα ἀφορμὴ ἐμφυλίου πολέμου· ἀλλ' οἱ ἐν Μαδρίτῃ καὶ ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος τῆς Γαλλίας ἐματαίωσαν τὴν ἀπόπειραν ταύτην.

Οἱ δύο πρῶτοι υἱοὶ Κάρλου τοῦ πρεσβυτέ-

ρου απέθανον ἄκκληροι, καὶ οὕτω τὰ ἐπὶ τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου δικαιώματα τοῦ κλάδου τοῦ Δὸν Κάρλου περιήλθον εἰς τὸν τρίτον υἱὸν αὐτοῦ ἰσπαντὴν Δὸν Ἰωάννην, τὸν πατέρα τοῦ παρ' ἡμῖν διατρίψαντος Δὸν Κάρλου. Ὁ Ἰωάννης ἔκαμεν ἐν ἔτει 1864 ἀπόπειραν ἐπαναστάσεως ἐν τῇ βορείᾳ Ἰσπανίᾳ, ὅπου ὁ Καρλισμὸς ἀκμαῖος διατηρεῖται πάντοτε, ἰδίως παρὰ τοῖς ἀγρόταις, ἡ ἀπόπειρα ὅμως αὕτη ἀπέτυχεν ὅτε δὲ ἡ ἐπανάστασις ἐξεθρόνισε τὴν Ἰσαβέλλαν, τῷ 1868, τότε ὁ Ἰωάννης παρητήθη ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του Καρόλου, ὡς Καρόλου Ζ'.

Δ. Κ.

*
**

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ

Δὸν Κάρλος ὁ Βουρβῶν, υἱὸς Δὸν Ζουάν τοῦ Βουρβῶνος, τριτοτόκου υἱοῦ Καρόλου τοῦ Ε' καὶ ἀνεψιῦ Φερδινάνδου τοῦ Ζ' καὶ τῆς ἀρχιδουκίσσης Μαρίας Βεατρίκης τῆς Αὐστρίας, θυγατρὸς Φραγκίσκου τοῦ Δ', δούκος τῆς Μοδένης, ἐγεννήθη ἐν Λείβαχ τῆς Αὐστρίας τῇ 30 Μαρτίου 1848, καθ' ὃν χρόνον ἤκμαζεν ἐν ἀπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ ἡ ἐπανάστασις. Αἱ ἀρχαὶ τοῦ βίου του ἦσαν ἀληθῶς λίαν τρικυμιώδεις, διότι μόλις γεννηθέντα συμπαρέλαβον αὐτὸν οἱ γονεῖς εἰς Βιέννην, ἣν μετ' οὐ πολὺ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι, διότι ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Φερδινάνδος ἠναγκάσθη τότε νὰ φύγῃ ἀπὸ τῆς πρωτεύουσής του, ἐθριάμβευσε δ' ἐκεῖ ἡ ἐπανάστασις. Τότε ἤρξατο μακρὸν, ἐπίπονον καὶ ἐπικίνδυνον διὰ τοὺς γονεῖς τοῦ Δὸν Κάρλου ταξείδιον, καθ' ὃ καὶ αὕτη τοῦ βρέφους ἡ ὑπαρξὶς ἐκινδύνευσε, ἐπορεύθησαν δὲ εἰς Βερολίνον, Βρυξέλλας καὶ Παρισίους, ἀλλ' εὗρον καὶ ἐκεῖ ὁδοφράγματα καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ φύγωσι. Μόνον ἐν Λονδίῳ εὗρον τέλος ἡσυχίαν καὶ ἐκεῖ ἀπέκτησεν ὁ Δὸν Κάρλος ἀδελφὸν (1849), τὸν Δὸν Ἀλφόνσον. Ἡ Καταλωνία ἐμάχητο τότε ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων Καρόλου τοῦ Στ' (κόμητος τοῦ Μοντερολίν).

Ὁ Δὸν Κάρλος μέχρι τοῦ ἔτους 1859 ἀνετρέφετο ἐν Μοδένῃ παρὰ τῷ θείῳ αὐτοῦ Φραγκίσκῳ τῷ Ε'. Ἐκεῖθεν ἐπορεύθη εἰς Πράγαν παρὰ τῇ θείᾳ του αὐτοκράτειρᾳ Μαρίαννῃ, ἔνθα διέμεινε καταγινόμενος περὶ τὰ μαθήματα μέχρι τοῦ 1863, ὅτε μετέβη εἰς Βενετίαν. Τότε τῇ βοηθείᾳ νομιμοφρόνων τινῶν Ἰσπανῶν ἤρξατο ἐνεργῶν εἰς τὸ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν φίλην αὐτοῦ πατρίδα τὴν νομιμότητα (légitimité) καὶ μετ' αὐτῆς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Ἐν Βενετίᾳ ἐγνώρισεν παρὰ τῷ θείῳ αὐτοῦ Κόμητι τοῦ Σαρδῶν τὴν ἐξαδέλφην του Μαργαρίταν τῆς Πάρμας, ἣν ἠγάπησε καὶ ἣν ἐζήτησε νὰ συζευχθῇ, ἀλλ' οἱ γονεῖς εὗρον αὐτὸν πολὺ νέον, διότι ἦτο τότε δεκαεξὲς ἔτων, καὶ μόνον ὅτε ἐγένετο δεκαοκταετής ἔστρεψαν εἰς τὸν γάμον τοῦτον. Ἐγγυμφύθη λοι-

πὸν τῇ 4 Φεβρουαρίου τοῦ 1867 ἐν τῷ Πύργῳ τοῦ Φροσδόρφ. Ἐκ τοῦ γάμου τούτου ἀπέκτησε πέντε τέκνα, τὰς ἰσπανίδας Δόναν Βλάγκαν, Δόνναν Ἐλβίραν, Δόνναν Βεατρίκην καὶ Δόνναν Ἀλιξιάν, καὶ τὸν ἰσπαντὴν Δὸν Ἰάιμον, πρίγκιπα τῶν Ἀστουριῶν, ὃν ὡς τοιοῦτον ἀνεγνώρισεν ἡ ἐπαρχία αὕτη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του.

Τῇ 20 Ἰουλίου 1868 ὁ Δὸν Κάρλος προαισθανόμενος τὴν ἐπανάστασιν, ἥτις ἔμελλε νὰ ἐπισυμβῇ ἐν Ἰσπανίᾳ, συνεκάλεσεν ἐν Λονδίῳ μέγα Συμβούλιον ἐν ᾧ ἐξεπροσωποῦντο πᾶσαι αἱ τάξεις τῆς Ἰσπανικῆς κοινωνίας. Ἐκεῖ ἀνεγνωρίσθη παρὰ πάντων ὡς βασιλεὺς ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάρλος Ζ', προσέλαβε δὲ ὡς τίτλον διὰ τὸ ἐξωτερικὸν τὸν τοῦ δούκος τῆς Μαδρίτης. Ἐκεῖ ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς ὀργανώσεως τοῦ μεγάλου Καρλιστικοῦ κόμματος, ὀνομασθέντος ἐθνικοῦ κόμματος, καὶ πρὶν ἢ προβῶσιν εἰς ἔργα, ἀπεφάσισαν οἱ συνελθόντες νὰ περιμείνωσι τὴν ἐπανάστασιν. Πράγματι ἡ ἐπανάστασις ἐξερράγη μετ' οὐ πολὺ, τότε δὲ διὰ τῆς περιφήμου πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῆς Εὐρώπης ἐπιστολῆς του, ὁ Κάρλος Ζ' ἐγνώρισεν τῇ Ἰσπανίᾳ καὶ τῷ κόσμῳ ὅτι ὁ πατήρ του παρητήθη τῶν ἐπὶ τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου δικαιωμάτων του, καὶ ὅτι ἂν ὁ Θεὸς καὶ αἱ περιστάσεις ἔφερον αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν πατέρων του, θὰ ἔδιδεν εἰς τὴν πατρίδα του σύνταγμα ἐθνικὸν καὶ δριστικόν.

Ὁ στρατηγὸς Πρίμ τῷ προσήνεγκε τότε τὸ στέμμα, ἀλλ' ὁ Δὸν Κάρλος ἠρνήθη νὰ ἀποδεχθῇ αὐτὸ, διότι ἡ ἀξιοπρέπειά του δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῷ τὴν παραδοχὴν ὑπὸ τοὺς ὄρους ἐκείνους, οὗς ἤθελον νὰ τῷ ἐπιβάλωσι. Ἀπήντησε τῷ στρατηγῷ ὅτι ὁ χαρακτὴρ του ἐκάμπτετο μὲν ὡς πρὸς τὰ προσωπικὰ ζητήματα καὶ τοὺς τύπους, ἀλλ' ὅτι ἦτο ἀκαμπτος καθ' ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὰς ἀρχάς. Ὅτι ἂν ποτε κατήρχετο εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἐπεθύμει νὰ κατέλθῃ ἐλεύθερος πάσης υποχρεώσεως, ἵνα δυνηθῇ ἐλευθέρως νὰ πράξῃ τὸ ἀγαθόν. Ὅλιγον ἔπειτα ἐξέδωκε προκήρυξιν ἐν εἴδει ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ἀδελφόν του Ἀλφόνσον, τὸ δ' ἀξιοσημείωτον τοῦτο ἔγγραφον ἐγένετο τὸ πολιτικὸν σύμβολον τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ βασιλικῆς μερίδος. Πολλοὶ τότε πάσης ἀποχρώσεως ἔντιμοι ἄνθρωποι ἐχαιρέτισαν τὸν νεαρὸν βασιλέα ὡς τὴν μόνην καὶ χρηστὴν ἐλπίδα τῆς χώρας. Ἐδημοσιεύθησαν τότε καὶ πολλὰ φυλλάδια, ἅτινα πάντα διεφώτισαν τὴν Ἰσπανίαν περὶ τῶν ἰδεῶν, τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ Δὸν Κάρλου. Ἐν ἔτει 1869 ἤρχισαν μικρὰ τινὰ κινήματα ἐν τῇ Χερσονήσῳ καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ Μάγχα, ἀλλ' ὁ Κάρλος Ζ' ἀπηγόρευσε πάραυτα εἰς τοὺς ὀπαδοὺς του νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα καὶ παρήγγειλε διὰ τῶν νομίμων μέσων νὰ ἀγωνίζωνται. Προέστη μεγάλῃς τινος ἐκκλησίας συνελθούσης

1. Ἡ ἐπανάστασις τὴν βασιλείαν Ἰσαβέλλαν. Σ. Μ.